KLIIMAMINISTEERIUM

Kliimaseaduse struktuur

Kliimaseaduse esialgne ülesehitus

- Üldsätted ja reguleerimisala
- Kliimaeesmärgid, sh kasvuhoonegaaside eelarve
- Kliimarahastus
- Kliimaneutraalsuse tagamise põhimõtted
- Aruandluse ja seire
- Vastutus
- Järelevalve

KLIIMAMINISTEERIUM

Kliimaseadus sätestab:

kliimapoliitika eesmärgid vähemalt kümnendi täpsusega

põhimõtted kliimapoliitika kujundamiseks

eesmärkide täitmise vastutuse jaotuse

kliimapoliitika rahastamise ja riigieelarve kujundamise kooskõla

püsiva seiremehhanismi eesmärkide täitmise üle

aruandluse ning selleks vajalike andmete kättesaadavuse korra

KLIIMAMINISTEERIUM

Töörühmade arutelud

Töörühmade väljund

- Sektori ootus kliimaseadusele – milleks vajalik ja millega tuleb sektori vaatest arvestada?
- Sektori potentsiaal kasvuhoonegaaside heidet vähendada
- Peamised meetmed KHG heite vähendamiseks
- Sektori vajadused heite vähendamise potentsiaali realiseerimiseks
- Võimalused ja vajadused sektori konkurentsivõime tõstmiseks
- Sektori jaoks olulisimad põhimõtted ja tegevussuunad, mida tuleks kliimaseaduses sätestada

Sektoripõhiste eesmärkide seadmise lähtekohad

Seaduses seatav baasaasta: 2021

Energeetika	Tööstus	Transport, hooned, põllumajandus, jäätmed	Maakasutus
Täiendavat siseriiklikku kohustust ei sea – ETSi EE proportsioon lähtekohaks Heite vähendamise osakaal lähtub EL ETSi jaotuse loogikast (Eesti osakaal tervikust) 75% ETSi heitest Tasakaalustab tööstuse heidet	Täiendavat siseriiklikku kohustust ei sea – ETSi EE proportsioon lähtekohaks Heite vähendamise osakaal lähtub EL ETSi jaotuse loogikast (Eesti osakaal tervikust) 25% ETSi heitest Lisanduvale tööstusele heitepuhvri jätmine: 10-20%	Läbirääkimiste alguspunkt: ühtlane eesmärk kõikidele -24% (võrreldes 2005 aastaga) Põllumajandust võimalik tasakaalustada maakasutusega	**2030. aastal tasakaal heite ja sidumise vahel, hiljem vähemalt sidumine** Põllumajandust võimalik tasakaalustada maakasutusega

KLIIMAMINISTEERIUM

Energeetika 2030. a eesmärgi seadmise võimalused

	EL eesmärk	**Prognoos**
Selgitus	Eesti energeetikasektori proportsionaalne osa HKS-i ja JJM-i sihttasemetes	Eesti olemasolevate meetmete rakendamise tulemusena saavutatav KHG heite vähenemine
KHG heide aastal 2030	3996 kt CO2 ekv	3085 kt CO2 ekv
KHG heite vähendamine võrreldes 2021. aastaga	-27%	-44%
KHG heite vähendamine võrreldes 2005. aastaga	-69%	-76%

Ülevaade energeetika töörühma aruteludest

Eesmärgi seadmine:

- Prognoosi järgne heite vähendamine 2030 aastaks paistab realistlik ja saavutatav.
- Keerulisemad küsimused on seotud 2040 ja sealt edasi trajektooriga, kus ebamäärus – nii regulatiivne, aga ka tehnoloogiline, on veel päris suur.
- Vaja luua strateegilise tasandi selgus, kuidas Eesti üldine KHG vähendamise eesmärk sektori üleselt jaotub.

Peamised meetmed:

- Taastuvenergiale üleminek
- Toimiv EL heitmekaubanduse süsteem

Sektori vajadused heite vähendamise potentsiaali realiseerimiseks:

- Riskide maandamise instrumendid (nii turupõhised, kui need puuduvad siis riigi sekkumisega tekkivad).
- Kapitali kättesaadavuse parandamine.

Võimalused ja vajadused sektori konkurentsivõime tõstmiseks:

- Parandada kapitali kättesaadavust
- **Luua selge ootus ka teistes sektorites tarbida puhtaid kütuseid**

Sektori ootused kliimaseadusele:

- Peamine võtmeküsimus energeetikas saab olema optimaalse ülemineku tempo defineerimine ning kokku leppimine, mis tasandi sekkumisi (kas EL või Eesti) nähakse ette juhul kui esineb mahajäämus võetud eesmärkidest.

KLIIMAMINISTEERIUM

Tööstussektori 2030. a eesmärgi seadmise võimalused

	EL eesmärk	**Prognoos**
Selgitus	Eesti tööstussektori proportsionaalne osa HKS-i ja JJM-i sihttasemetes	Eesti olemasolevate meetmete rakendamise tulemusena saavutatav KHG heite vähenemine
KHG heide aastal 2030	2005 kt CO2 ekv	3001 kt CO2 ekv
KHG heite vähendamine võrreldes 2021. aastaga	-10% (koos puhvriga)	+35%
KHG heite vähendamine võrreldes 2005. aastaga	-15% (koos puhvriga)	+72%

Ülevaade tööstuse ja maavarade töörühma aruteludest

- Vaja Euroopa Roheleppe laadset selget suunda, et suund ei ole üksnes CO2 vähendamine, vaid sellega koos leida Eesti jaoks see mudel kuidas meie majandus siin kasvaks ja areneks.
  - Majanduskasvul on olemas põhimõttelised eeldused, et see tuleviku majandus saaks toimida – energeetika ja ressursi kasutus.
- Peame seadusloome loomisel vältima tunnelnägemist, st saaste eksporti.
- Fookus vaja panna sellele, mida me saame maksimaalselt olemasolevatest ressurssidest välja võtta.
- Suure väärtusloomega ja maailmaturul nõutud lahendus, mis on rohemajanduse kontekstis oluline, et me hakkaksime seda tootma – kui lubame kusagil heitet, siis just sellises tootmises.
- KHG eesmärkide osas 3 etappi:
  - 1) teame, et tehnoloogiad on olemas, 2) teame, et tehnoloogiad on väljatöötamise etapis 3) mida me ei tea peaks jätma 2040-50 etappi.
- Süsiniku kinnipüüdmise (CCS ja CCUS) osas vaja riigi nägemust, et kuidas lahendada.

KLIIMAMINISTEERIUM

Transpordi 2030. aasta eesmärgi seadmise võimalused

	EL eesmärk	**Prognoos**
Selgitus	Eesti transpordisektori proportsionaalne osa JJM-i sihttasemes	Eesti olemasolevate meetmete rakendamise tulemusena saavutatav KHG heite vähenemine
KHG heide aastal 2030	1657 kt CO_2 ekv	2129 kt CO_2 ekv
KHG heite vähendamine võrreldes 2021. aastaga	-31%	-12%
KHG heite vähendamine võrreldes 2005. aastaga	-24%	-2%

Ülevaade transpordi töörühma aruteludest

Eesmärgi seadmine:

- Olemasolevate meetmetega ei ole 2030. a eesmärkide saavutamine võimalik. Meetmete rakendamisel väheneb prognoosi kohaselt KHG aastaks 2030 ca 8%, samas kui eesmärk on KHG vähenemine 24% võrra (so ca 530 kt CO2 ekv).

Peamised meetmed:

- Kõige suurema ja kohese mõjuga on väiksema heitega kütuste osakaalu suurendamine, sh:
  - biodiisli (HVO) ja biometaani kasutamise soodustamine,
  - Tallinna ja Tartu taksode asendamine elektrisõidukitega.
- Samuti tuleb tegeleda energiatõhusamate sõidukite osakaalu suurendamisega, säästvamate liikumisviiside kättesaadavuse arendamisega ning sundliikumiste ja transpordivajaduse vähendamisega.

Sektori vajadused heite vähendamise potentsiaali realiseerimiseks:

- Kuivõrd transpordivahendite investeeringud on pikaajalised ning sektor konkureerib olulises osas rahvusvahelisel turul, siis muutuste esile kutsumiseks on vajalik toetada sõidukite vahetamist või ümberehitamist ning laadimis-/tankimistaristu arendamist (sh merenduses).
- Samas tuleb arvestada, et suur osa sektori KHG ei tulene nn äritegevusest, vaid sõiduautodest. Seetõttu on KHG eesmärkide täitmiseks vaja vähendada autostumist, sh summaarset läbisõitu, võtta planeeringute kehtestamisel arvesse mõju liikuvusele ning muuta liikuvuslahendused tervikuna mugavamaks ja kasutatavamaks ning tegeleda ka inimeste liikumisharjumuste muutmisega.

KLIIMAMINISTEERIUM

Põllumajanduse 2030. a eesmärgi seadmise võimalused

	EL eesmärk	**Prognoos**
Selgitus	Eesti põllumajandussektori proportsionaalne osa JJM-i sihttasemes	Eesti olemasolevate meetmete rakendamise tulemusena saavutatav KHG heite vähenemine
KHG heide aastal 2030	1076 kt CO2 ekv	1867 kt CO2 ekv
KHG heite vähendamine võrreldes 2021. aastaga	-40%	+4%
KHG heite vähendamine võrreldes 2005. aastaga	-24%	+32%

Ülevaade põllumajanduse töörühma aruteludest

Eesmärgi seadmine:

- Arutelu lähtekohana väljapakutud -24% KHG heite vähendamine on sektori hinnangul ebarealistlik ja hakkaks väga oluliselt mõjutama Eesti toiduga isevarustatuse võimekust

Peamised meetmed:

- turvasmuldade viimine rohumaa alla;
- biogaasijaamade rajamine;
- täppisviljeluse suurem kasutusele võtt (vähendada mineraalväetiste kogust);
- süsinikupõllundus;
- väheviljakate alade metsastamine, kusjuures metsastamine peaks olema kestliku toidusüsteemi heite vähendamisest;
- alternatiivkütuste kasutamise soodustamine;
- Inventuur ja andmed peaks veel paremini arvestama tegevustega, millega põllumajandussektor aitab heidet vähendada. Peame oluliseks metoodikat ja andmeid täiendada .

Sektori vajadused heite vähendamise potentsiaali realiseerimiseks:

- tarbijate teadlikkuse tõstmine on tähtis, et suunata käitumist ja sedakaudu muuta toidutootmist esmatasandil kestlikumaks,
- vajalik on kvaliteetne nõustamine/juhendamine ning kvaliteetsed ja võimalikult *on-line* andmed (nt PRIA ePõlluraamat). Lisaks tugi uute tehnoloogiliste ja andmepõhiste lahenduste väljatöötamisel KHG heite vähendamiseks, teadus- ja rakendusuuringud,
- oluline on õiglane üleminek (toetus) nt tootmissuuna või -viisi muutmisel, samuti tasuks mõelda väljumislahenduste peale (nt turvasmuldade kasutusotstarbe muutmine või põllumajanduslikust kasutusest väljaviimine),
- otsuste ja tegevuste juures ei tohi jätta hindamata sotsiaalmajanduslikke mõjusid.

Sektori ootused kliimaseadusele:

- Panus heite vähendamisse peab sõltuma potentsiaalist ja sotsiaalmajanduslikust mõjust, meie puhul veel oluline hoida toidujulgeolekut.

KLIIMAMINISTEERIUM

Jäätmesektori 2030. a eesmärgi seadmise võimalused

	EL eesmärk	**Prognoos**
Selgitus	Eesti jäätmesektori proportsionaalne osa JJM-i sihttasemes	Eesti olemasolevate meetmete rakendamise tulemusena saavutatav KHG heite vähenemine
KHG heide aastal 2030	345 kt CO2 ekv	157 kt CO2 ekv
KHG heite vähendamine võrreldes 2021. aastaga	0%	-31%
KHG heite vähendamine võrreldes 2005. aastaga	-24%	-65%

Ülevaade ringmajanduse töörühma aruteludest

Eesmärgi seadmine:

- Kitsalt KHG inventuuris oleva jäätmesektori prognoosi järgi ei ole 2030. aasta eesmärgi täitmisega probleemi.
- Veel puudub kvantitatiivne teadmine ringmajanduse laiemast KHG mõjust teistes sektorites.

Peamised meetmed:

- Äsja allkirjastatud jäätmekava ja töös olev olmejäätmete reform sisaldavad olulisi meetmeid.
- Kindlasti on suur mõju äsja jõustunud biojäätmete tekkekohal kogumise kohustusel.
- Tööstusjäätmete puhul on väga oluline tagada õiguslik paindlikkus selliselt, et ühe ettevõtte jäädet oleks lihtne teise ettevõtte toormena kasutusele võtta, samuti peab lihtsustama uute vastavate lahenduste katsetamist.

Sektori vajadused heite vähendamise potentsiaali realiseerimiseks:

- Madalama KHG-ga toodetele peab looma turgu, eeskätt tähendab see riigi eeskuju läbi hangete.
- Samuti soovitakse paremat arusaama õigusruumist, vajadusel ka õigusesse täiendavate katsetamisvõimaluste loomist.
- Kuna paljud teised riigid on selles valdkonnas Eestist ees, siis nüüd on võimalus parimatest praktikatest ja teiste vigadest õppida.

Sektori ootused kliimaseadusele:

- KHG inventuuri vaates hõlmab ringmajandus üksnes olmejäätmetes sisalduvaid biojäätmeid, mis on selgelt liiga kitsas fookus, kliimaseaduses ei tohiks kindlasti sellisele tasemele jääda.
- Valdkonna peamine panus KHG heite vähendamisse seisneb pikaajalises materjaliressursi väärtuse hoidmises ja seega teiste valdkondade KHG heitmete vähendamises ressursside efektiivsema kasutuse tõttu

KLIIMAMINISTEERIUM

Hoonete sektori 2030. a eesmärgi seadmise võimalused

	EL eesmärk	**Prognoos**
Selgitus	Eesti hoonete sektori proportsionaalne osa JJM-i sihttasemes	Eesti olemasolevate meetmete rakendamise tulemusena saavutatav KHG heite vähenemine
KHG heide aastal 2030	357 kt CO2 ekv	393 kt CO2 ekv
KHG heite vähendamine võrreldes 2021. aastaga	-25%	-18%
KHG heite vähendamine võrreldes 2005. aastaga	-24%	-16%

Ülevaade hoonete töörühma aruteludest

Eesmärgi seadmine:

- Sektori potentsiaal väljendub väga hästi EL direktiividega võetud kohustustes, kusjuures kõige rohkem juba ülevõtmise faasis olevas energiatõhususe direktiivis (EED), aga ka kehtestamisel olevas hoonete energiatõhususe direktiivis (EPBD) ja taastuvenergia direktiivis (RED).
- Täiendavaid kohustusi ei ole sektor valmis võtma, ka olemasolev olukord on piiripealne.

Peamised meetmed:

- Meetmete poolest on kõige olulisem ühtlane toetusraha elamute renoveerimisele.
- LIFE IP BuildEst T&A programm käsitleb kõiki muid vajalikke meetmeid, millega on samuti tarvis tegeleda.
- Samuti toob olulised konkreetsed meetmed välja tehnilise abi instrumendi kaudu rahastatud RenoWave projekt.

Sektori vajadused heite vähendamise potentsiaali realiseerimiseks:

- Ühtlast riigi rahastust renoveerimistöödele.
- Teadus- ja arendustegevust ehitustehniliseks ja protsessialaseks innovatsiooniks.
- Mugavaid digitaalseid lahendusi ja andmeruumi selleks, et madala KHG-ga ehitiste lahendusi läbi mängida.

Sektori ootused kliimaseadusele:

- Valdkonna peamine panus KHG heite vähendamisse seisneb tõhusamas elukeskkonnas, kus kasutatakse vähem ressurssi. Sellel on otsene mõju peaaegu kõigi teiste töörühmade KHG vähendamise panusele.
- See on eriti oluline ka seetõttu, et riik on võtnud väga ambitsioonikad energiatõhususe parandamise kohustused (1,5% a), mida oleks ilma kliimaseaduse toeta praktiliselt võimatu ellu viia. Kliimaseadus peaks aitama asetada värsketest direktiividest tulenevad nõuded sobivasse konteksti, et need suunaksid riigi elukeskkonda tervikuna ja tooksid kaasa võimalikult palju täiendavaid hüvesid lisaks energia- ja ressursisäästlikkusele.

KLIIMAMINISTEERIUM